

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Blokellestraat 113a (Zwevegem, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019B370
Februari – Maart 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Wouter Van Goidsenhoven, Clara Thys, Floortje Heirman

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	18
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	18
1.4.1.1	Landschappelijke situering	19
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	23
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	24
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	25
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	27
1.4.2.1	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	27
1.4.2.2	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	28
1.4.2.3	Overzicht van de gekende archeologische waarden	30
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	35
1.5	Synthese	39
2	Bibliografie.....	40

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 5: Inplantingsplan (Bron: DBG D'Hondt Beyens Goesaert, Architecten & Ingenieurs).	15
Figuur 6: Grondplannen kantoren (Bron: DBG D'Hondt Beyens Goesaert, Architecten & Ingenieurs).	16
Figuur 7: Grondplan loods (Bron: DBG D'Hondt Beyens Goesaert, Architecten & Ingenieurs).	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	19
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	20
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 11: Hoogteverloop, ZW-NO (Bron: Geopunt).	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	24
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	26
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	28
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	29
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	29
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).	30
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	35

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	38

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....18

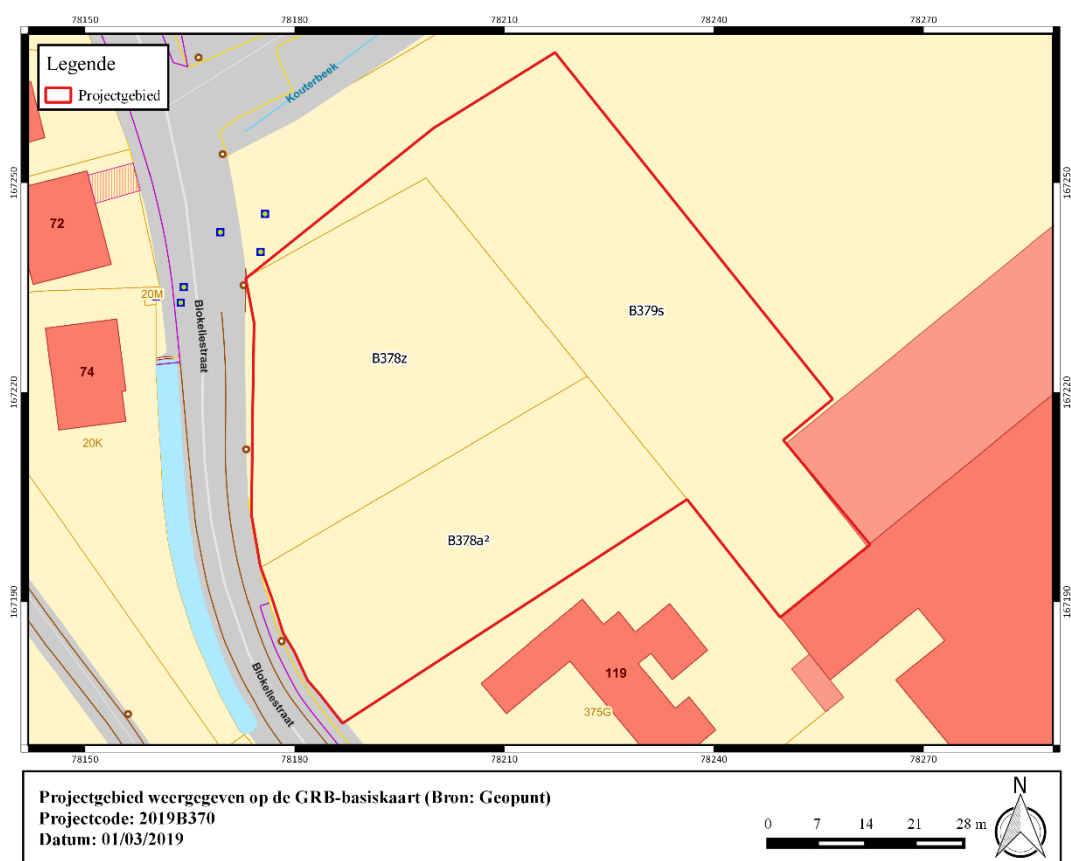
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

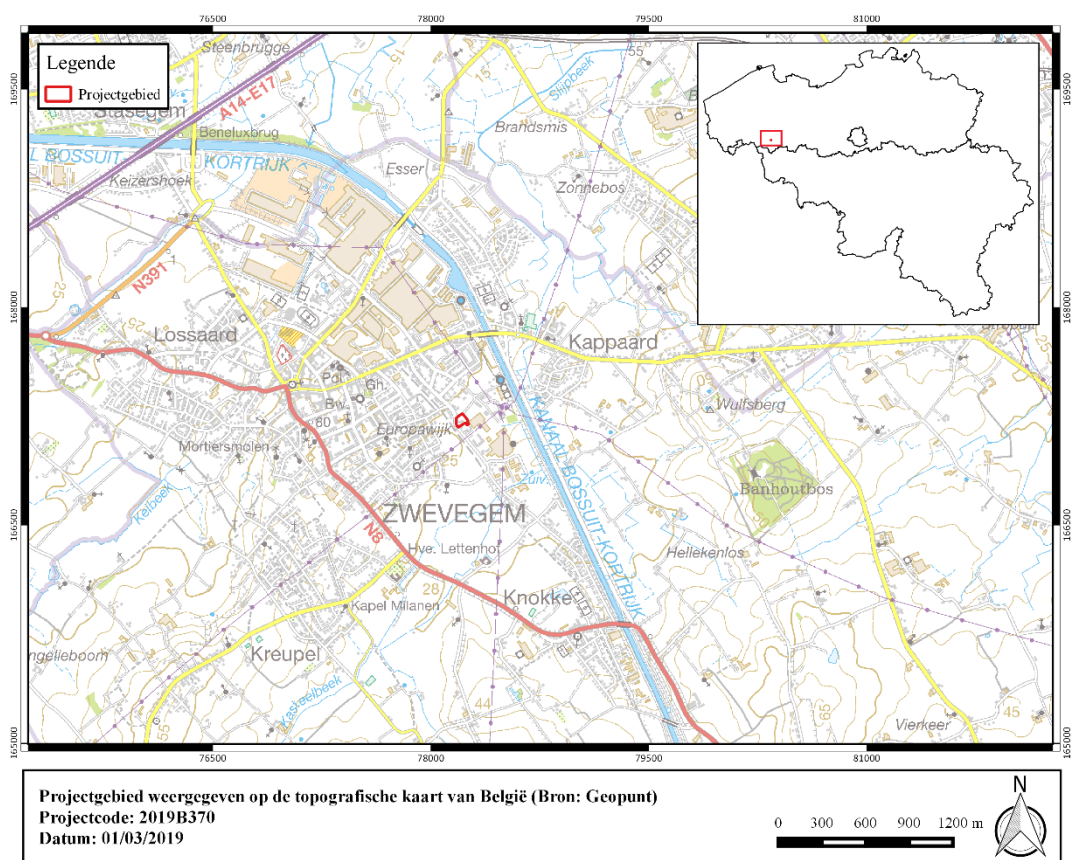
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Zwevegem
	Deelgemeente	/
	Postcode	8550
	Adres	Blokellestraat 113a 8550 Zwevegem
	Toponiem	Blokellestraat 113a
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 78173 Y _{min} = 167172 X _{max} = 78262 Y _{max} = 167268
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Zwevegem, Afdeling 1, Sectie B, nr's: 378a2, 378z, 379s (partim) Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Floortje Heirman (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als woongebied en deels in een gebied voor milieubelastende industrieën. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de perceeloppervlakte groter is dan 3000 m² en de bodemingreep groter is dan 1000 m². De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 4860 m².

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. Het terrein dient volledig toegankelijk te zijn voor de uitvoering van de onderzoekssequentie. Dit impliceert dat eventueel aanwezige stocks van grond of bouwmaterialen, zichtbaar op het recentste luchtbeeld (zie verder), verplaatst dienen te worden.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Blokellestraat 113 Zwevegem werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Ferrariskaart, 1771-1777
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879
- Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Zwevegem, in het zuidwesten van West-Vlaanderen tussen de Leie en de Schelde waardoor de bodem zeer vruchtbaar is. Zwevegem grenst in het noorden en westen aan Kortrijk, Deerlijk en Harelbeke; in het oosten aan Heestert en Moen; en in het zuiden aan Sint-Denijs.³

Het plangebied is gelegen aan de Blokellestraat in Zwevegem, ter hoogte van huisnummer 113a. Het projectgebied beslaat een totale oppervlakte van ongeveer 5000 m² en omvat percelen 378a2, 378z en 379s (partim) van afdeling 1, sectie B. De noordwestelijke en noordoostelijke grens doorkruisen perceel 379s; de zuidoostelijke grens wordt uitgemaakt door percelen 377k en 375g; en de zuidwestelijke grens wordt bepaald door de Blokellestraat zelf en volgt de zuidwestelijke perceelgrenzen van percelen 378a2 en 378z. Vlakbij het projectgebied, op 20 m ten noorden, stroomt de Kouterbeek. Op 400 m ten oosten van het onderzoeksterrein situeert zich het Kanaal Bossuit-Kortrijk dat een noordwest-zuidoost verloop kent. De huidige dorpskern bevindt zich op ca. 1,2 km ten noordwesten van het plangebied.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Zwevegem [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/122076>

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 4860 m².

Op heden is geen bebouwing aanwezig ter hoogte van het plangebied. Het westelijk deel van het terrein is in gebruik als grasland, het oostelijk deel is braakliggend. Langsheen de noordoostelijke zijde van het plangebied situeren zich bergen stockagemateriaal. Verspreid over het terrein komt vegetatie voor in de vorm van bomen en struikgroei.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

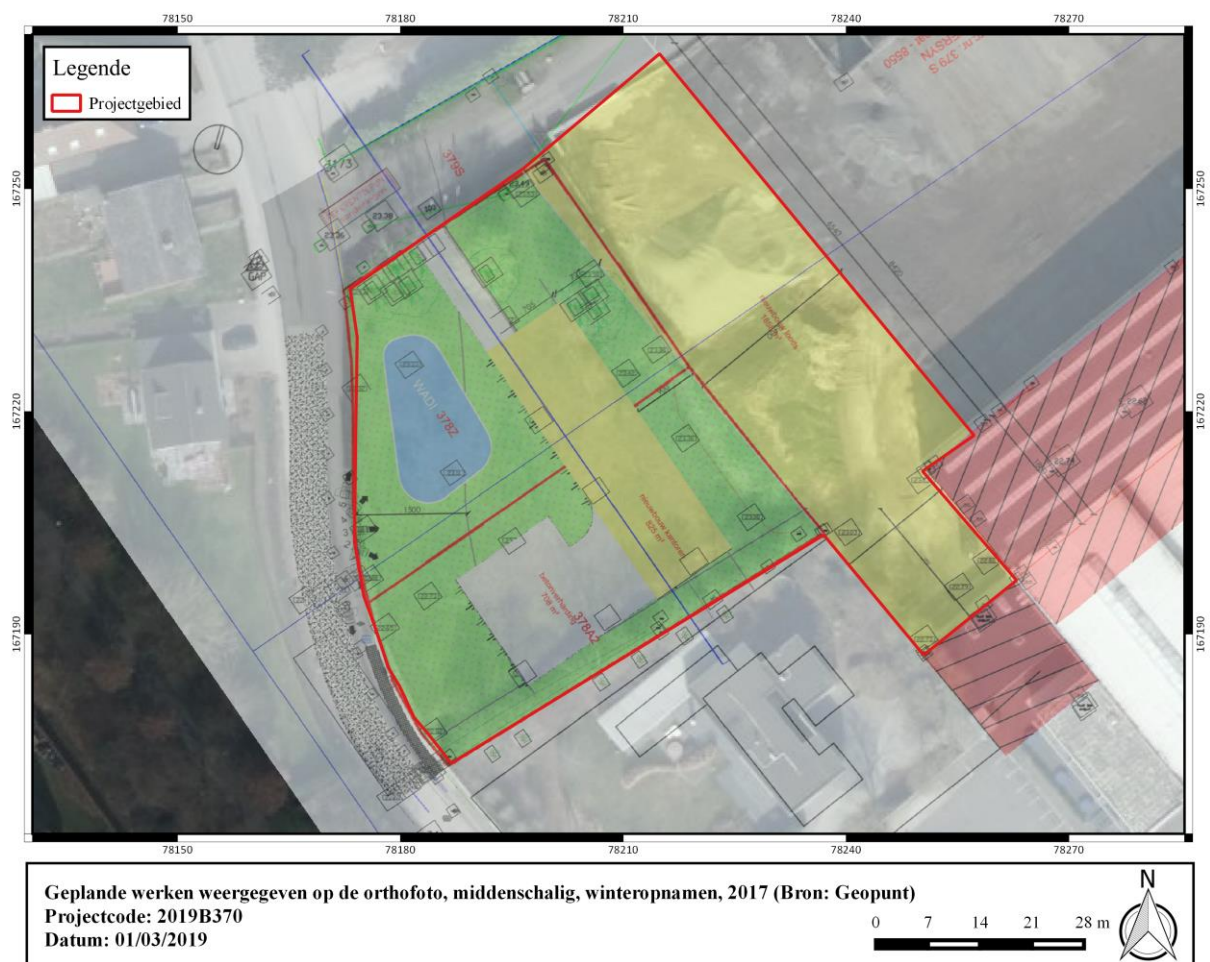
De opdrachtgever plant de bouw van kantoren en een loods aan de Blokellestraat te Zwevegem. De ontwikkeling is gesitueerd op percelen 378a2, 378z en 379s (partim).

De totale oppervlakte van de nieuw te bouwen loods bedraagt 1878 m². Deze loods wordt opgericht door middel van paalfunderingen met diameter 40 cm tot 15 meter diepte. Daarnaast wordt een vloerplaat + buffer voorzien met een dikte van 40 à 50 cm.

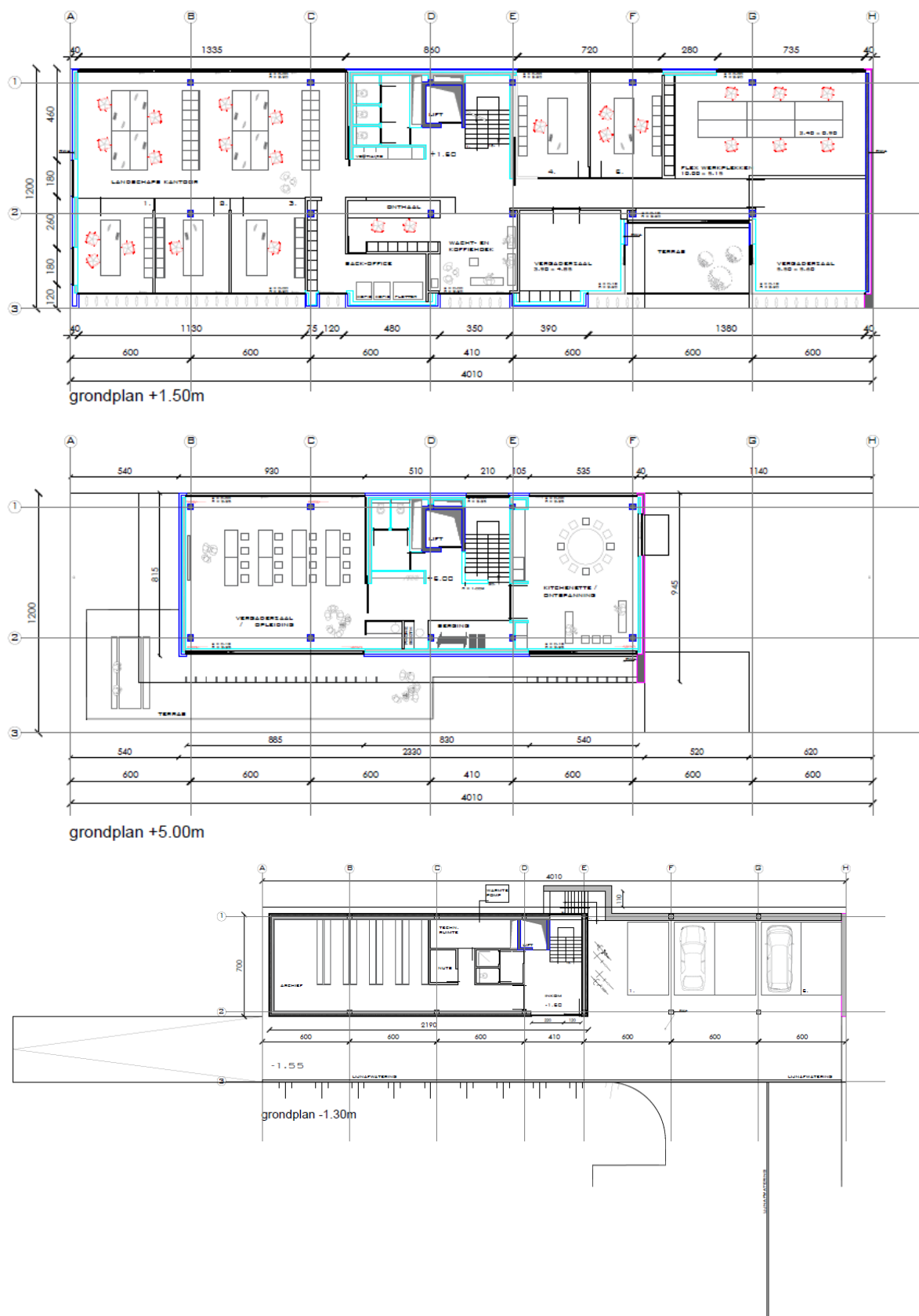
Tevens wordt een nieuwe kantoorruimte gerealiseerd over een oppervlakte van 707 m². De kantoorruimte wordt eveneens gefundeerd met palen tot 15 meter diepte en een vloerplaat van 40 à 50 cm. Onder de kantoorruimte wordt tevens een ondergronds niveau voorzien. Dit archief, en parkeergelegenheid wordt gerealiseerd op een diepte van 1,30 m-mv.

Tevens wordt ten westen van de kantoren een parkeergelegenheid van 708 m² aangelegd. Ook de inrijlaan richting ondergronds niveau wordt verhard (gecombineerde oppervlakte 790 m²). Voor de verharding dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 50 cm-mv.

De oppervlakte van de voorziene wadi bedraagt ca. 220 m². Het overige gedeelte van het plangebied zal worden ingenomen als groenzone.

Figuur 5: Inplantingsplan (Bron: DBG D'Hondt Beyens Goesaert, Architecten & Ingenieurs).

Figuur 6: Grondplannen kantoren (Bron: DBG D'Hondt Beyens Goesaert, Architecten & Ingenieurs).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

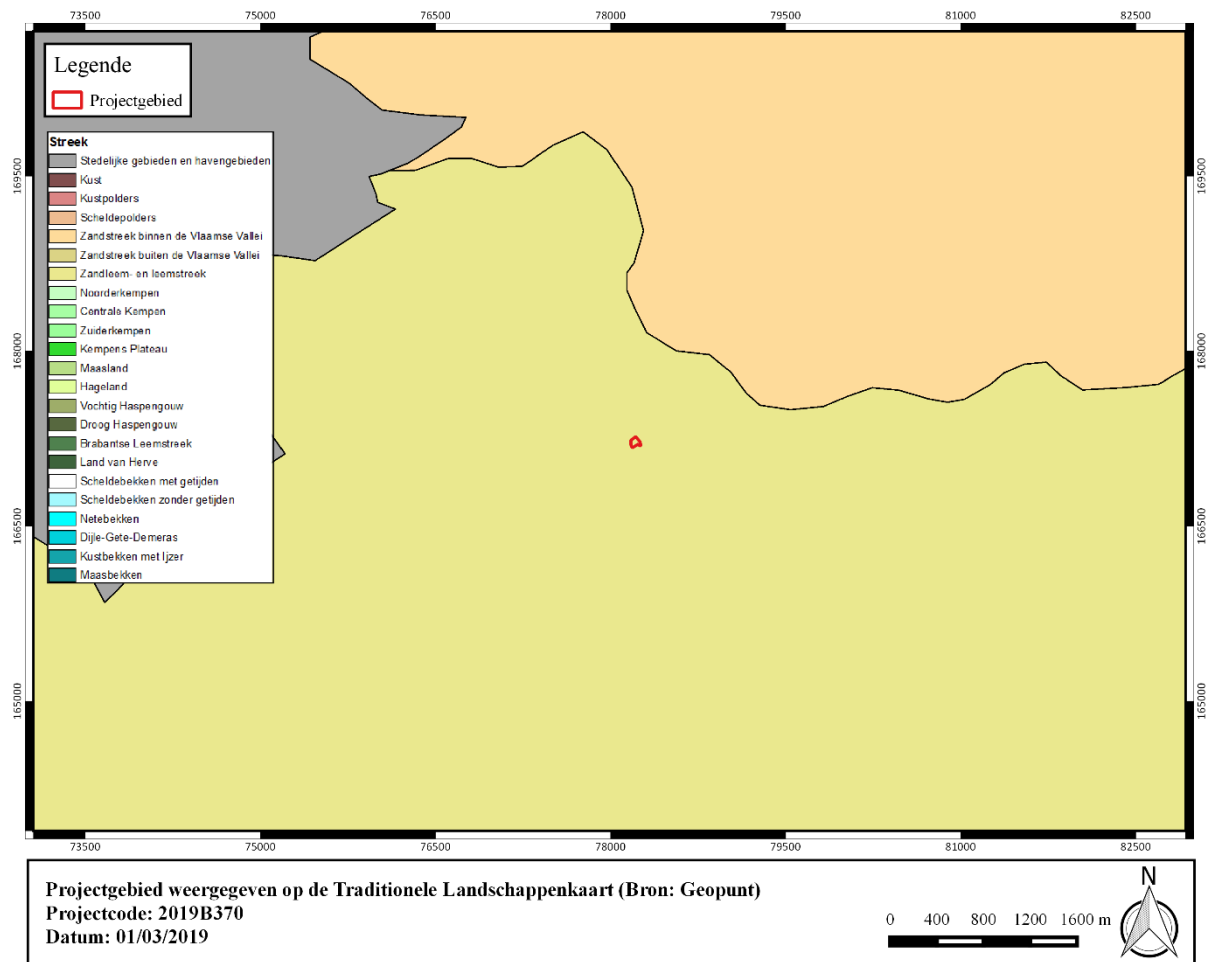
Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Zandleemstreek
Tertiair	Lid van Moen (Fm. Kortrijk)
Quartair	Type 2: eolische afzetting / hellingsafzetting
Bodemtypes	OB, Lda, Lep(o)
Potentiële bodemerosie	Geen info
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	22,5 – 23,8 m TAW
Hydrografie	Bovenscheldebekken (deelbekken: West-Vlaamse Scheldemeersen) Waterlopen: Kanaal Bossuit-Kortrijk, Kouterbeek

1.4.1.1 Landschappelijke situering

Landschappelijk gezien situeert het plangebied zich in de zandleemstreek van Vlaanderen.

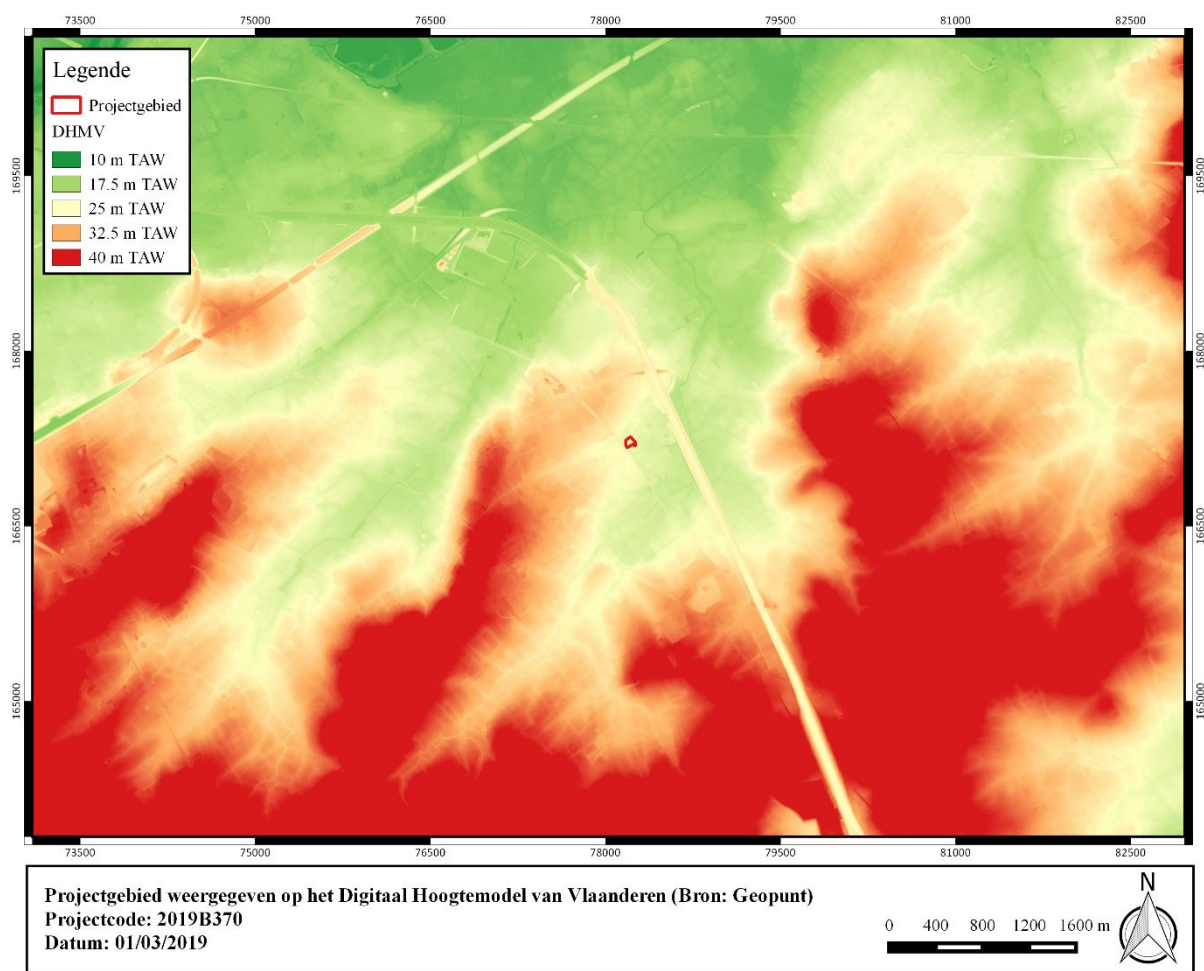
Zwevegem wordt gekenmerkt door een heuvelachtig landschap met hoogteverschillen tussen de 17 en 62 m TAW. Het grondgebied van de gemeente wordt doorsneden door verschillende waterlopen: Keibeek, Kasteelbeek, Lettenhofbeek, Otterbeek en Slijpbeek. Het onderzoeksterrein is gelegen aan de oostelijke voet van een noordelijke uitloper van de Vlaamse Ardennen. Het terrein is gelegen op een hoogte van ca. 22.5 – 23.6 m TAW en kent een stijgend verloop in noordoostelijke richting.

Hydrografisch gezien is het projectgebied gelegen in het Bovenscheldebekken (deelbekken: West-Vlaamse Scheldemeersen). Net ten noorden stroomt de Kouterbeek en ten noordoosten het Kanaal Bossuit-Kortrijk.

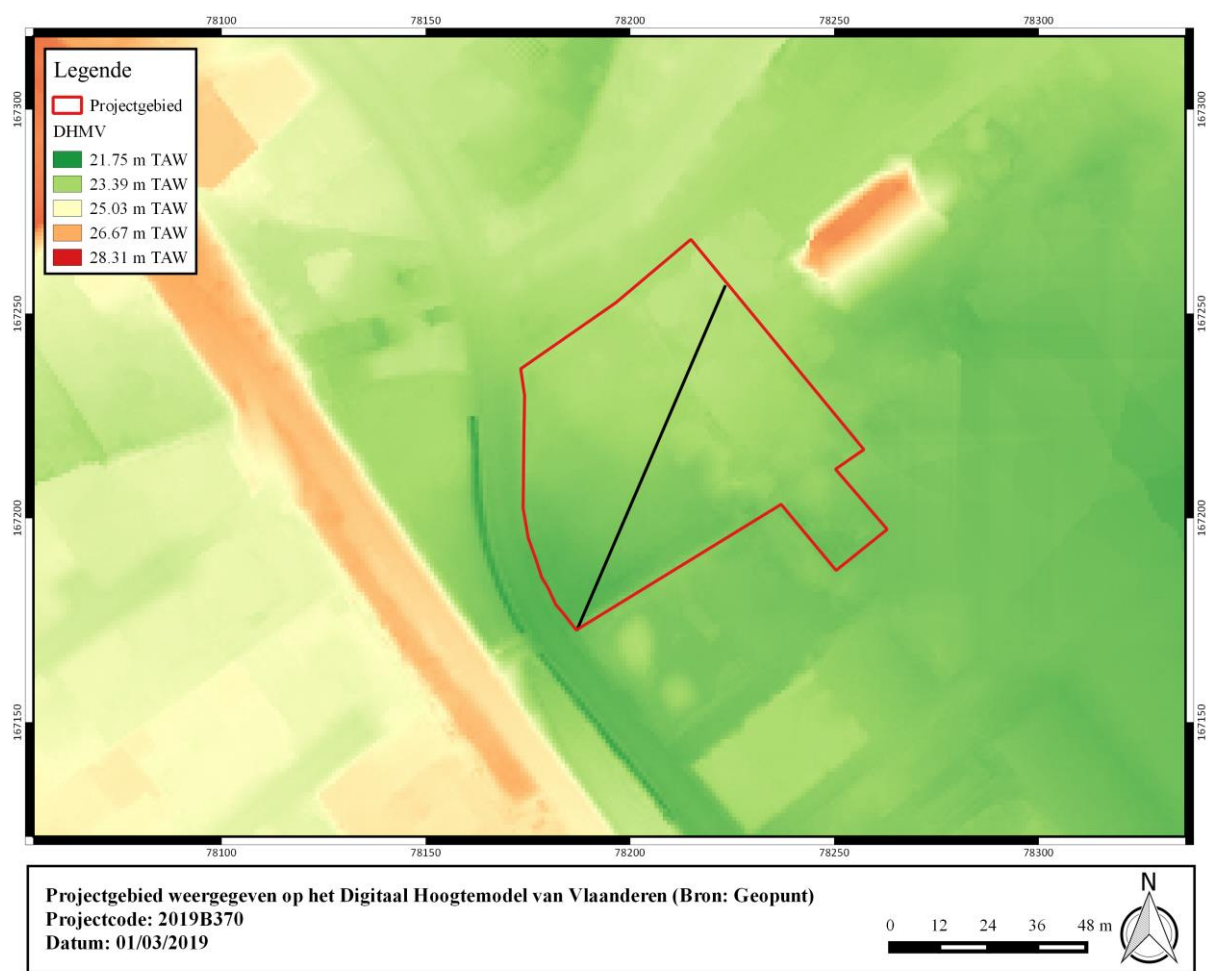

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

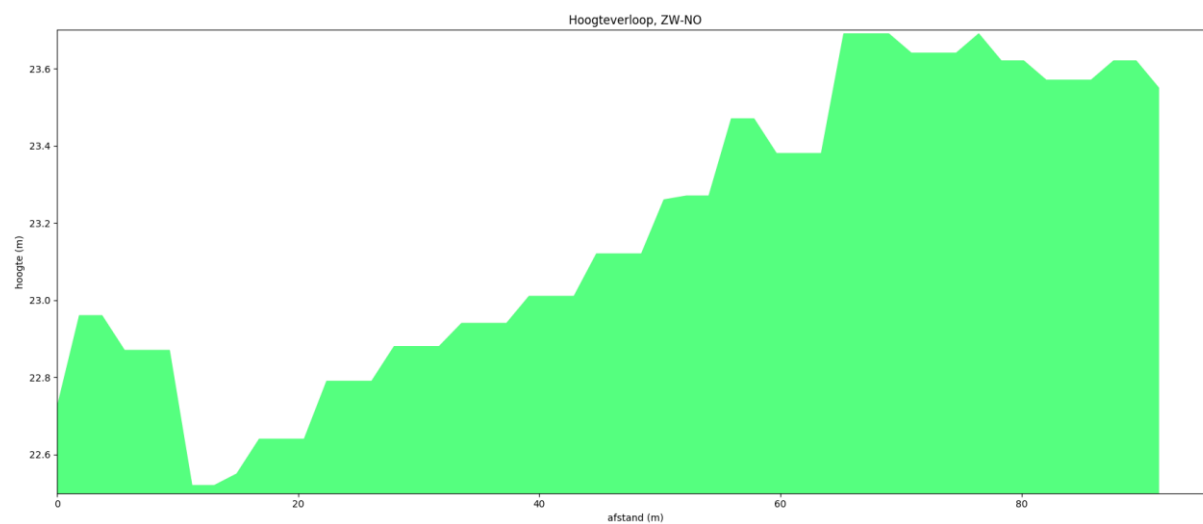

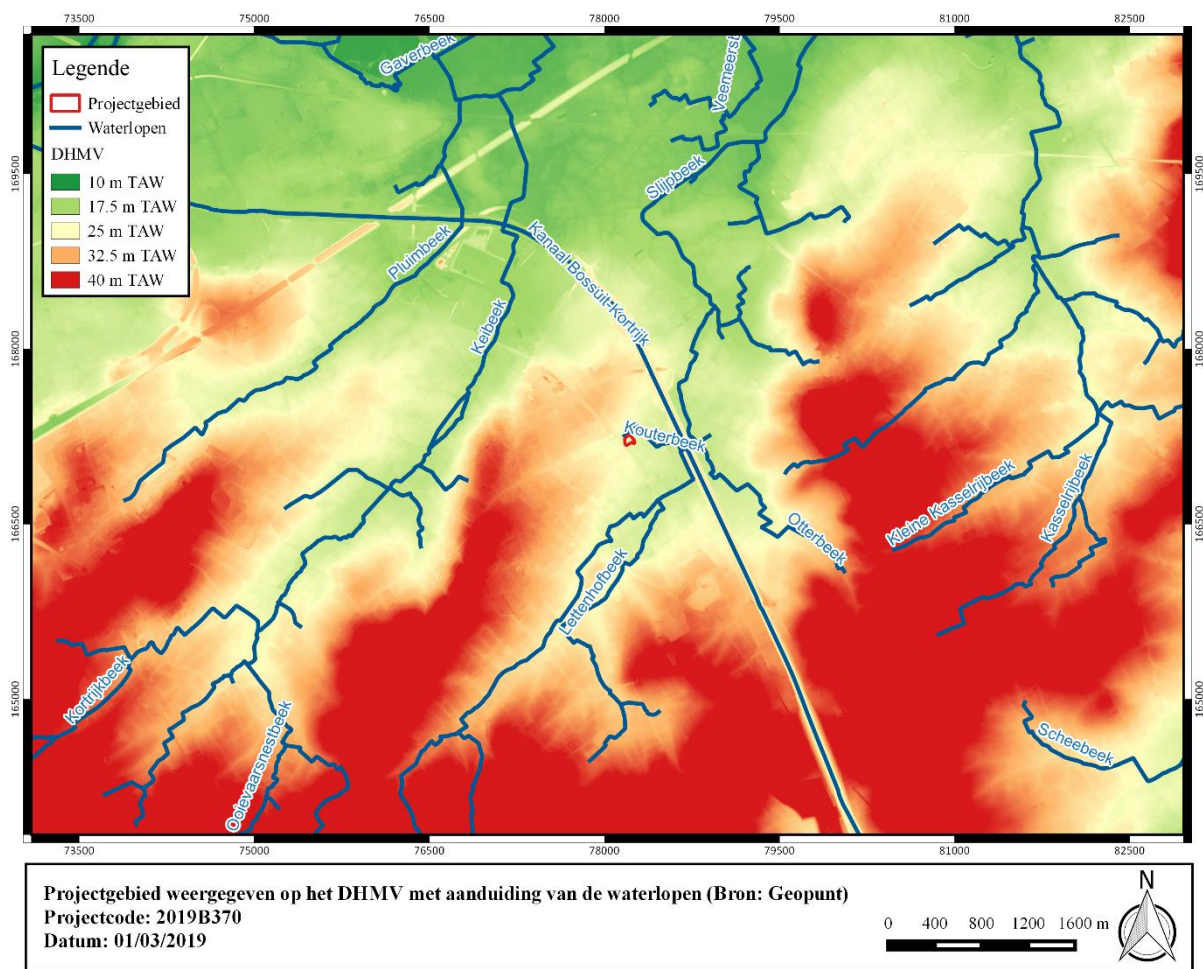
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 11: Hoogteverloop, ZW-NO (Bron: Geopunt).

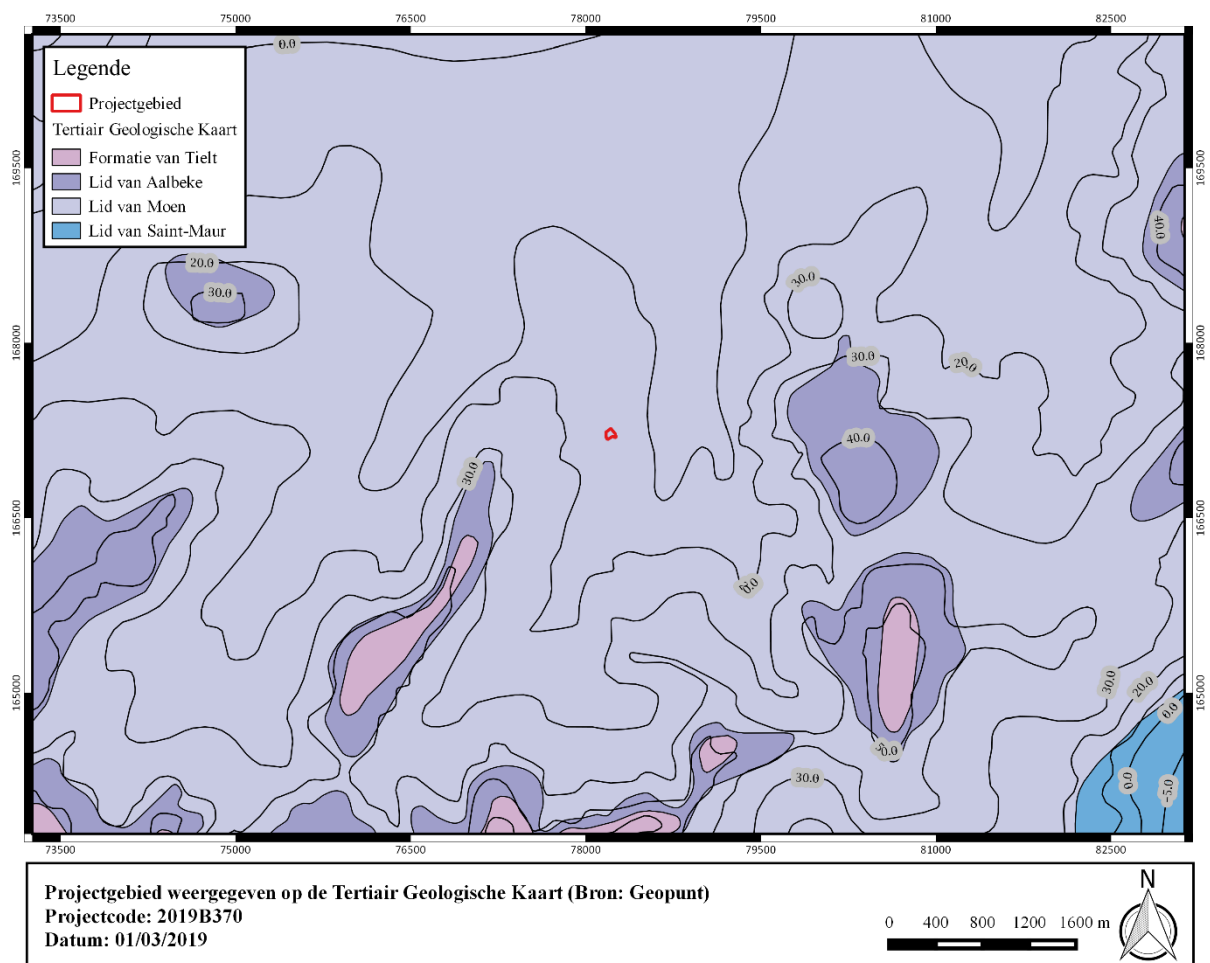
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in de **Formatie van Kortrijk**. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het **Lid van Moen** is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

Op basis van de isohypsenkaart van het Tertiair kunnen de afzettingen gesitueerd worden op een hoogte tussen de 10 en 20 m TAW. Gezien de maaiveldhoogte ter hoogte van het projectgebied ca. 23,8 m TAW bedraagt op het hoogste punt, worden de Tertiaire sedimenten in de bodem verwacht en zullen ze de bodemgesteldheid beïnvloeden.

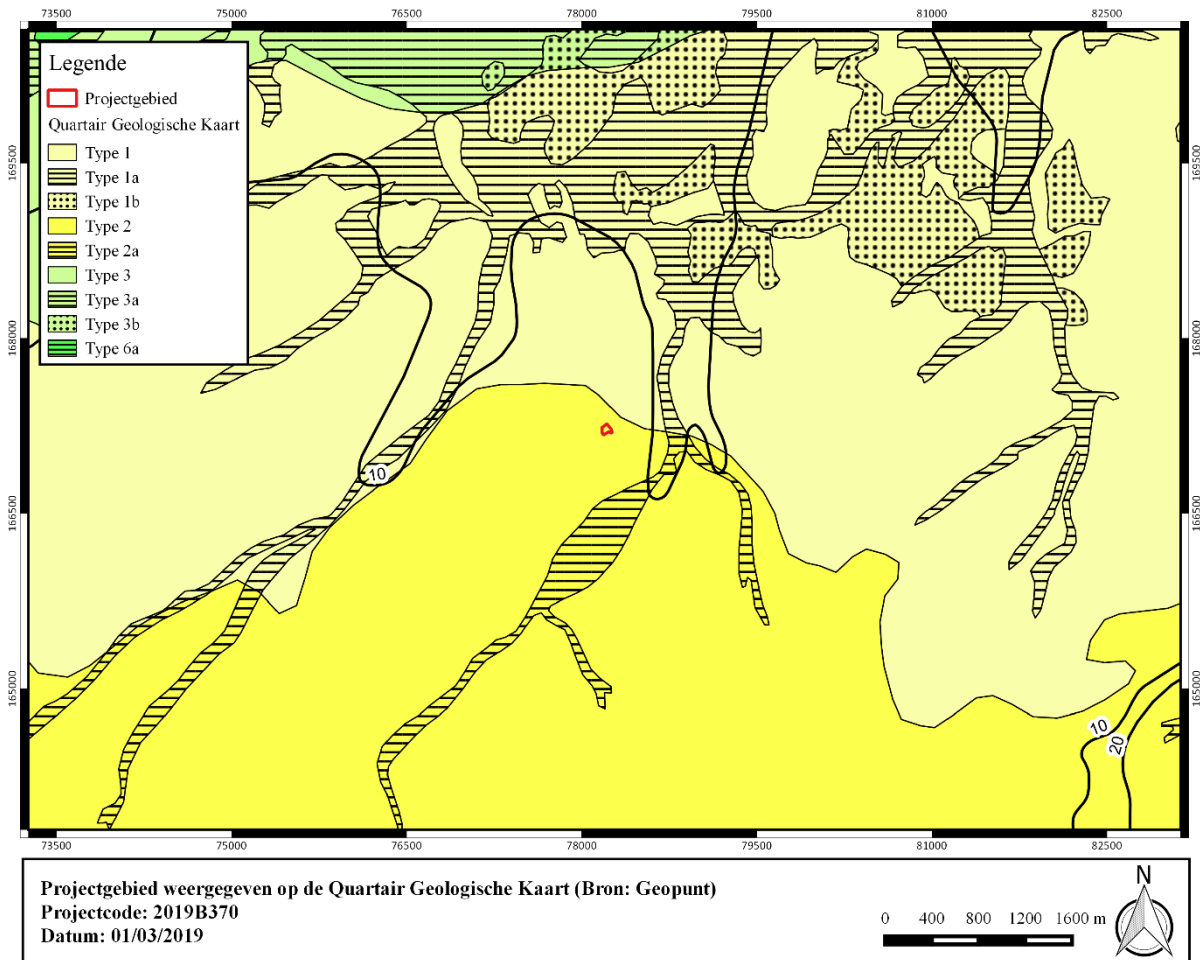

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 2**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen

Binnen het projectgebied kunnen 3 bodemtypes geconstateerd worden.

Bodemtype **OB** wordt ter hoogte van het plangebied door het WRB-classificatiesysteem gekarteerd als zijnde **Technosols**. Dit zijn bodems die door zware technische ingrepen gevormd zijn. Deze bodemgroep omvat bebouwde gebieden, vergraven en industriële terreinen, vervuilde gronden, alsook storten en mijnterrils.

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

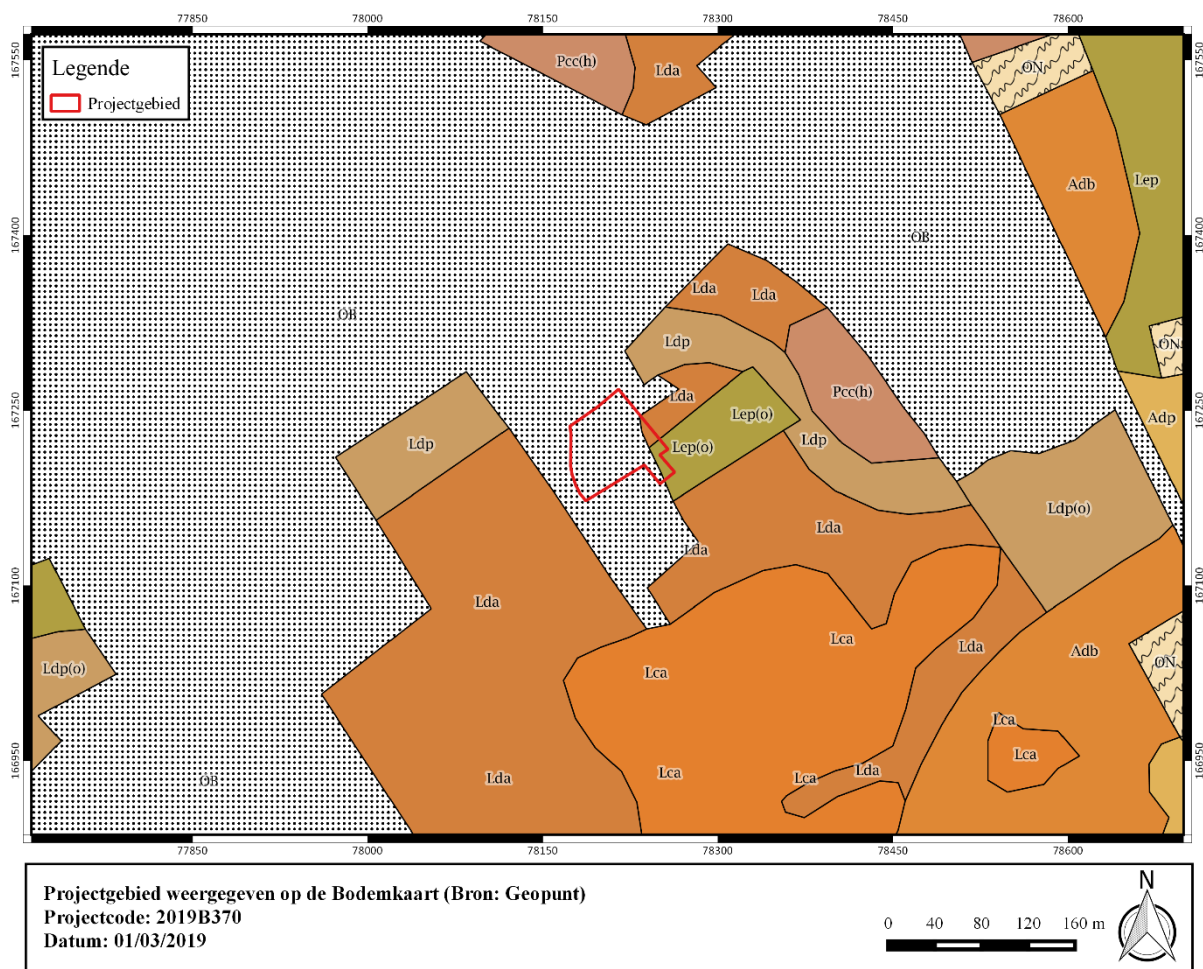
Bodemtype **Lda** wordt door het WRB Reference Base classificatiesysteem ingedeeld als Stagnic **Luvisols**. Dit zijn leem- of zandleembodem met een aanrijkingshorizont van klei binnen de eerste meter onder het maaiveld. Ze hebben een hoge basenverzadiging ($\geq 50\%$) en komen voor onder oud akkerland. In dergelijke bodems zijn regenwormen talrijk aanwezig. Stagnic verwijst naar oxido-reductie kleurenpatronen veroorzaakt door een tijdelijke, stuwende watertafel.

Het bodemtype **Lda** is een matig natte, matig gleyige zandleembodem met textuur B-horizont of met een weinig duidelijke kleur B-horizont. De Lda serie heeft een donker grijsbruine bouwvoor. Onder de Ap komt een bleekbruin uitgeloopte horizon voor die aan de contactzone met de textuur B zwakke roestverschijnselen vertoont. De textuur B is gaaf maar met roest gevlekt bij Lda. Soms wordt het materiaal zwaarder of zandiger in de diepte. Heel dikwijls komt op wisselende diepte het Tertiair substraat voor. Boven het klei- of klei-zandsubstraat komt veelal een roestige band voor ten gevolge van het stagnerend water. Roestverschijnselen beginnen globaal in het bovenste deel van de textuur B.

Bodemtype Lep(o) wordt op basis van het WRB-classificatiesysteem gekarteerd als Eutric Fluvic Gleyic **Cambisols**. Dit zijn bodems met een beginnende profielontwikkeling en hebben ofwel onder de ploeglaag een niet-zandige horizon van minstens 15 cm die een duidelijke bodemstructuur heeft en/of die van kleur verschilt met de omgevende horizonten, ofwel antropogene oppervlaktehorizonten die samen minder dan 50 cm dik zijn. Eutric verwijst naar een hoge basenverzadiging; Fluvic naar materiaal dat afgezet is door rivieren, zeestromen of in vijvers en meren waarbij het materiaal nog de gelaagdheid van de oorspronkelijke afzetting vertoont; en Gleyic naar naar oxido-reductie kleurenpatronen waar de grond verzadigd wordt door een permanente grondwatertafel.

Het bodemtype **Lep(o)** is een natte zandleembodem zonder profiel met een sterke antropogene invloed en is een hydromorfe alluviale bodem. Deze is veel te nat en soms kortstondig geïnundeerd in de winter. De kleur is grijs met talrijke roestvlekken en op dieper dan 80 cm wordt een blauwgrijs reductiemateriaal aangetroffen.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Door de vruchtbare bodem en de ruimtelijke ligging van Zwevegem tussen de Schelde en de Leie kent het gebied een vroege menselijke frequentie. Binnen het huidig grondgebied van de gemeente zijn silexfragmenten geattesteerd die teruggaan tot het Mesolithicum. Gedurende de Romeinse periode maakt Zwevegem deel uit van de *Civitas Menapiorum*, waarvan Kassel als hoofdplaats fungeert. Ter hoogte van een heuvel gelegen tussen de Vandevenne-, Hinne- en harelbeekstraat trof Ph. Despriet 4 Romeinse brandrestengraven aan.

De eerste vermelding in literaire bronnen is in 1063 als Sueuegehem. In de 12de eeuw bestaat er reeds een Romaanse kerk, waarvan enkel de onderbouw van de toren bewaard is. Gedurende het Ancien Régime behoort Zwevegem administratief tot de Kasselrij van Kortrijk – Roede van Harelbeke. Over het grondgebied van de gemeente waren een 40-tal heerlijkheden verspreid, gehouden van minstens 5 verschillende leenhoven, waarvan de heerlijkheden ter Kerken en Ten Kastele de belangrijkste waren. Historisch-cartografische indicatoren wijzen effectief op verspreide hoevebouw binnen het huidig grondgebied van de gemeente. De bevolking heeft gedurende de 14de eeuw veel te lijden onder oorlogsgeweld, ziektes en misoogsten en ook bij de godsdiensttroebelen gedurende de Tachtigjarige oorlog (1568-1648) blijft de bevolking niet gespaard. Getuige hiervan is dat in 1585 slechts 17 procent van het landbouwoppervlakte wordt bezaaid. De ganse streek wordt regelmatig geplunderd door de onmiddellijke nabijheid van de strategisch belangrijke forten Avelgem en Outrijve. Ook tijdens de Negenjarige Oorlog wordt Zwevegem zwaar getroffen. In 1691 wordt een Frans garnizoen ingelegerd in het Kasteel van Zwevegem en in 1695 richtten de Fransen een verdedigingslinie in dwars door de parochie, als onderdeel van een defensieve linie gericht tegen de invallen en invasies vanuit de Spaanse Nederlanden. Dit is het zogenaamde *Pré-carré verdedigingssysteem* van Vauban.

Na de Spaanse Succesieoorlog kennen de Oostenrijkse Nederlanden in de 18de eeuw een periode van relatieve welvaart, wat zich onder andere uitdrukt in de uitbreiding van het wegennet en een verhoogde bouwactiviteit. In 1765 wordt de steenweg tussen Kortrijk en Oudenaarde via Zwevegem aangelegd. De eerste periode van de Belgische onafhankelijkheid (1815-1830) wordt gekenmerkt door een zware plattelands crisis, o.a. door de misoogst van aardappelen in 1845. De daaropvolgende hongersnood, economische reconversie en hongersnood lijden tot een bevolkingsstagnatie en als reactie hierop worden verschillende weef- en kantscholen opgericht. Gedurende de tweede helft van de 19de eeuw stijgt het bevolkingsaantal binnen de gemeente aanzienlijk, hoewel de industriële revolutie er zich pas langzaam op gang trekt. De streek wordt getekend door latente werkloosheid en overbevolking die in stand wordt gehouden door het grote aantal geboorten. De bevolking vindt haar bestaansmiddelen voornamelijk in de landbouw, aangevuld met thuisweven. De economische ontsluiting van de gemeente wordt gestimuleerd door de uitbreiding van het wegennet, het uitgraven van het kanaal Bossuit-Kortrijk in 1861 en de aanleg van de spoorweglijn Kortrijk-Ronse, die de verbinding met het Waalse kolenbekken verbetert. In het laatste kwart van de 19de eeuw worden de eerste fabrieken opgericht. Vanaf 1900 zet de industrialisering zich volledig door, worden tal van weverijen opgericht en ontwikkelt de gemeente zich tot een belangrijk textiel- en metaalverwerkend centrum in Zuid-West-Vlaanderen. Na WO I groeit Zwevegem uit tot een nijverheidsgemeente.⁴

⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed

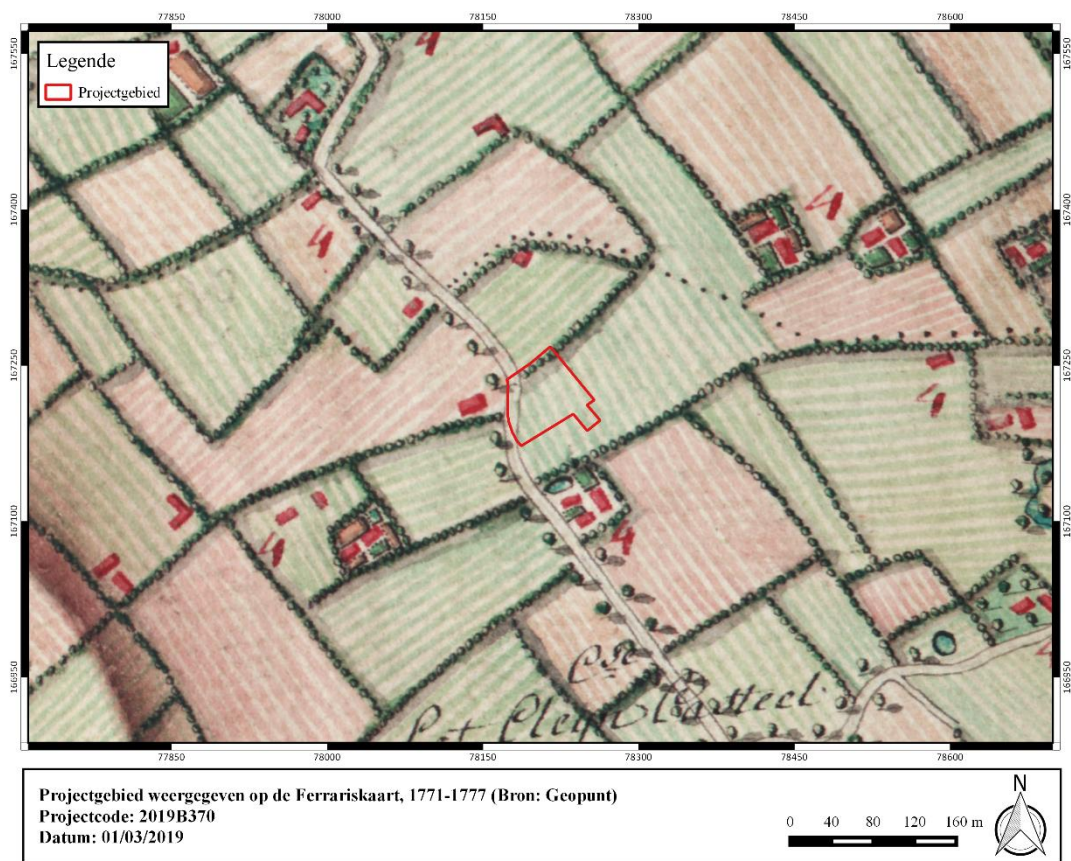

1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

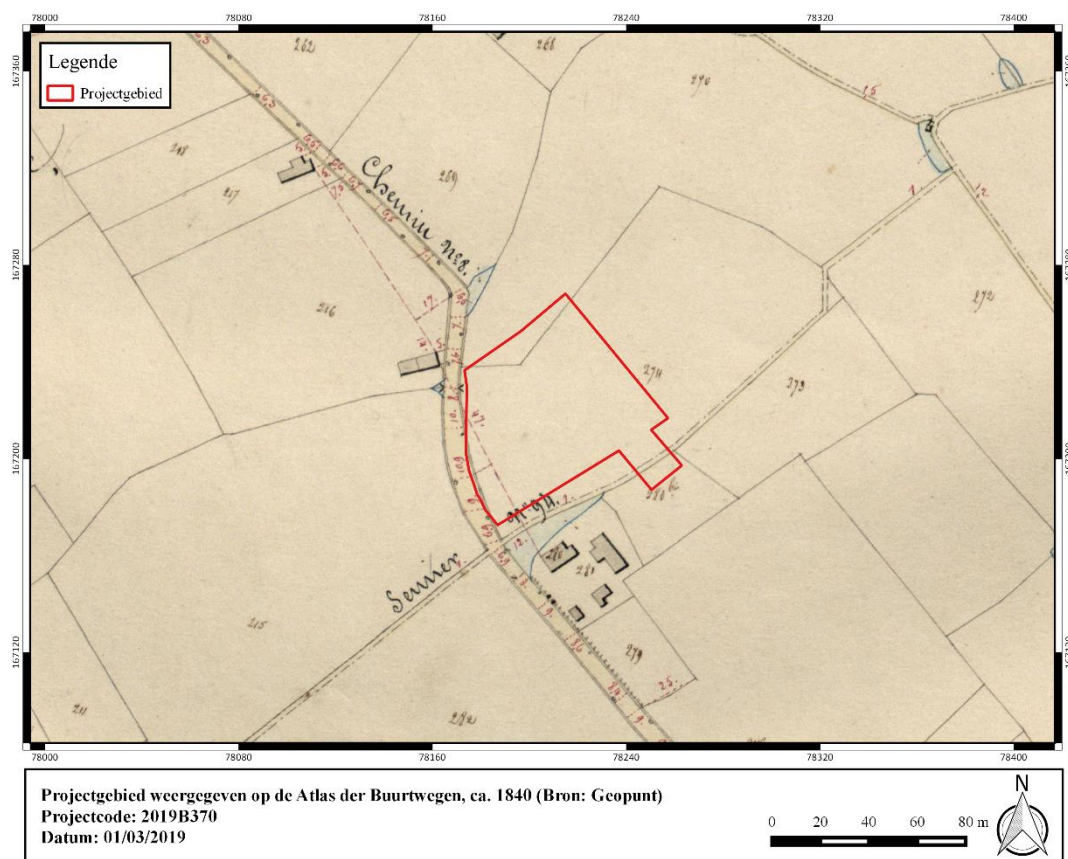
Het plangebied is op meerdere historische kaarten af te lezen. Hieronder worden zowel de Ferrariskaart (1771-1777), als de Atlas der Buurtwegen (1840), en de Poppkaart (1842-1879) besproken.

Op de kaart van Ferraris uit 1777 staat het projectgebied gekarteerd als akkerland. Het verloop van de huidige Blokellestraat is reeds duidelijk waar te nemen als (deels) met bomen omzoomde weg. Net ten zuiden van het plangebied zijn drie gebouwen met bijhorende tuin en vijver waar te nemen. In de omgeving is er verspreide bebouwing merkbaar.

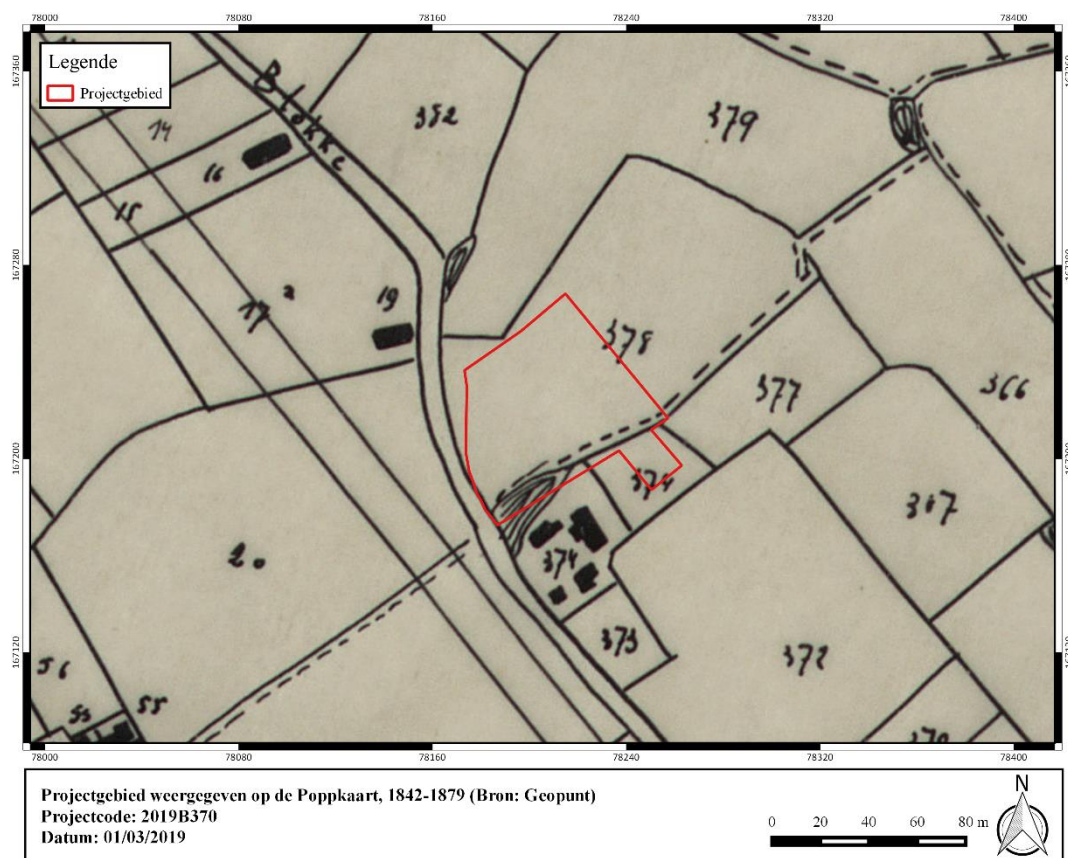
Het projectgebied wordt ook afgebeeld op de Atlas der Buurtwegen uit 1840. Het plangebied omvat percelen 274 (partim), 280bis (partim) en 290 (partim). De Blokellestraat staat aangeduid als *Chemin n°8*. In het noordoosten loopt een pad deels door het plangebied. De weg wordt aangeduid als *Serrier n°94*. Binnen de contouren van het onderzoeksterrein is geen bebouwing zichtbaar. De Poppkaart uit 1842-1879 geeft eenzelfde beeld weer. Ook hier lijkt de georeferentie niet correct te zijn verlopen waardoor het plangebied meer naar het noordwesten te situeren is. Het omvat percelen 378 (partim), 374 (partim) en 379 (partim).

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

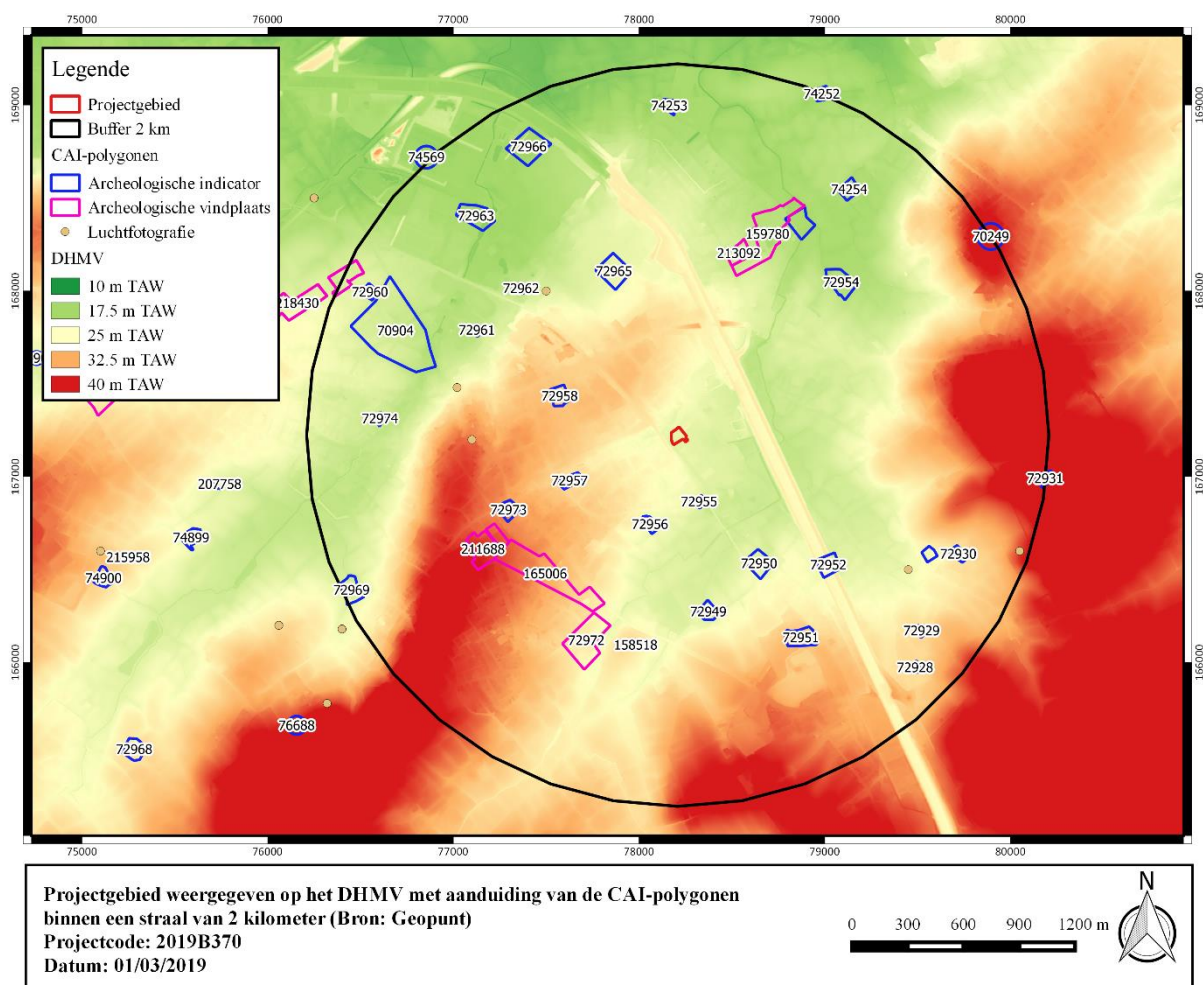

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Op het plangebied of in de directe omgeving zijn geen archeologische waarden gekend. Ten noorden van het plangebied aan de overzijde van het kanaal, zijn twee vindplaatsen aangeduid op het kaartblad van de CAI. Het betreft de waarneming van vroegmoderne greppelsystemen die werden aangesneden tijdens proefsleuvenonderzoeken (CAI 159780 & CAI 213092). Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied is eveneens een cluster waarnemingen aangeduid. Enerzijds betreft het vondstmateriaal uit het neolithicum en resten van laatmiddeleeuwse bewoning gerecupereerd bij een werfcontrole in 2007 (CAI 72972). Verder betreffen de waarnemingen er eveneens enkele vroegmoderne greppels die werden aangesneden tijdens proefsleuvenonderzoeken (CAI 165006 & CAI 211688).

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

72972	Controle van werken (2007); NK: 15 meter Neolithicum: oppervlaktevondsten Late middeleeuwen: site met walgracht - bewoningsfase van ca. 1450 tot 1850 - Kernburcht in Doornikse kalksteen en baksteen. In een jongere fase vonden verbouwingen plaats in baksteen. Er werd vondstenmateriaal uit de periode 1300 tot 1800 gevonden. Bron: Despriet P. 2008, Zwevegem: middeleeuwse burcht, in: Zuid-Westvlaamse opgravingen 2007. Archeologische en historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 67, pp. 42-43
159780	Mechanische prospectie (2012); NK: 15 meter Nieuwe tijd: greppels, kuilen, paalsporen, terracottadrainagebuizen, muurresten; het gaat wellicht om restanten van de voormalige bewoning ten westen van het terrein. Bron: Reyns N. & Van Celst M. 2012, Archeologisch vooronderzoek Zwevegem - Stedestraat, Rapporten All-Archeo bvba 068.
165006	Mechanische prospectie (2013); NK: 15 meter Nieuwe tijd: perceelsgracht Bron: Pieters T. 2013: Archeologisch vooronderzoek Zwevegem Bellegemstraat, Ruben Willaert Archeologisch Rapport 45, Sijsele.
211688	Mechanische prospectie (2015); NK: 15 meter Nieuwste tijd: verspreide sporen zonder materiaal Bron: Vander Ginst V., Smeets M. 2015: Het archeologisch vooronderzoek aan de Oude Bellegemstraat te Zwevegem, Archeo-rapport 305, Kessel-Lo.
213092	Mechanische prospectie (2015); NK: 15 meter Nieuwe tijd: perceelsgrachten en kuilen Bron: Van der Dooren L., Demoen D. 2016: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Zwevegem - Stedestraat, Baac Vlaanderen Rapport 171, Gent.
218331	Mechanische prospectie (2016); NK: 15 meter Vroeg-Romeinse tijd: Een geïsoleerd brandrestengraf. Bij de aanleg van het graf werd eerst een nis met bijgift in de vorm van aardewerk werd uitgegraven, die daarna afgedekt werd met de verzamelde brandstapelresten van de gecremeerde. Uit deze asresten konden ook een aanzienlijke hoeveelheid aardewerkfragmenten van een handgevormde kookpot ingezameld worden. Bron: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/5448

218430	Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter Laat-Romeinse tijd: brandrestengraf Bron: Vanhoutte Ch. 2017: Nota verslag van resultaten Zwevegem Losschaert (prov. West-Vlaanderen), rapport Monument Vandekerckhove, Ingelmunster.
--------	---

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

72694	Indicator cartografie; NK: 150 meter Onbepaald: hoeve
72928	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72929	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72930	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72931	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: lusthof
72949	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72950	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72951	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72952	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72953	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72954	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72955	Indicator cartografie; NK: 15 meter

	Late middeleeuwen: site met walgracht
72956	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72957	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72958	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72960	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72961	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72962	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72963	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72965	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72966	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72967	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72969	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72973	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72974	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74252	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74253	Indicator cartografie; NK: 15 meter

	Late middeleeuwen: site met walgracht
74254	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74569	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

Veldprospecties

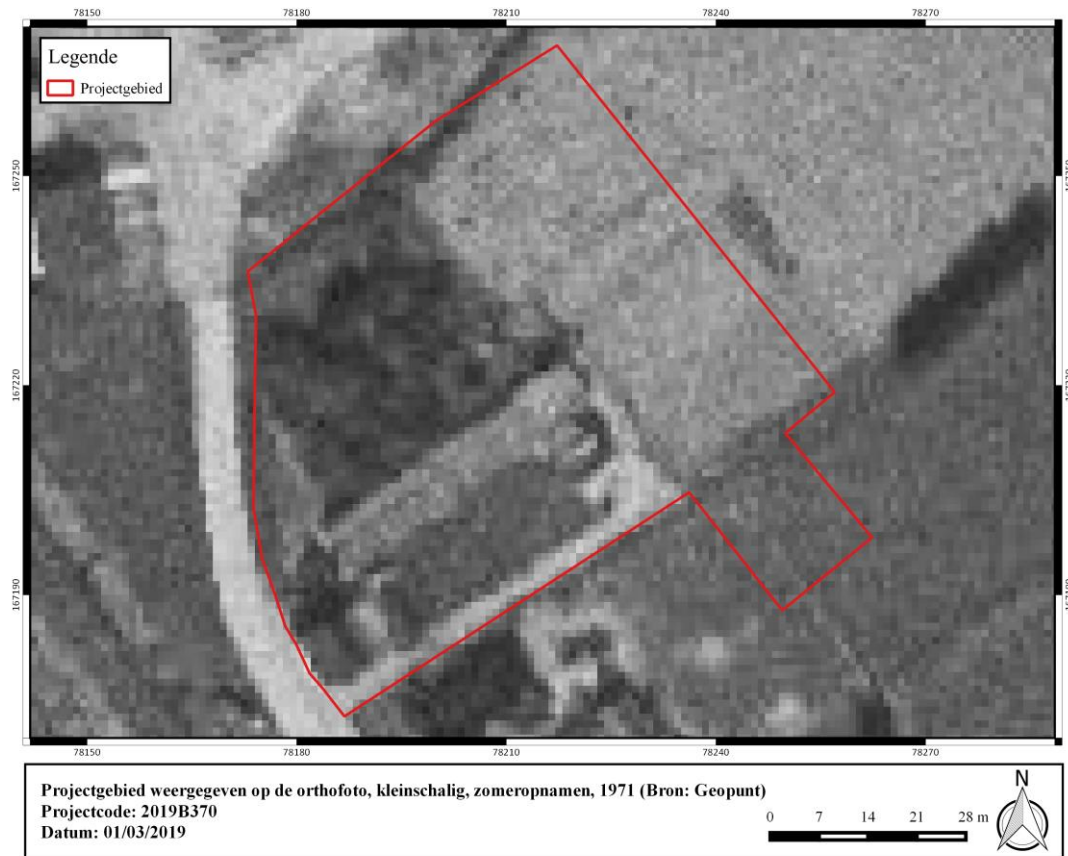
70249	Veldprospectie (1974); NK: 250 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: kapel
158518	Veldprospectie (2007); NK: 150 meter Laat-neolithicum: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk

Toevalsvondst

70904	Toevalsvondst; NK: 250 meter Vroeg-Romeinse tijd: 4 brandrestengraven
-------	--

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een duidelijke evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied. Vanaf 1974 situeerde zich binnen het plangebied het bouwbedrijf Persyn NV. Dit gebouwenbestand is op heden gesloopt. Thans is het terrein deels in gebruik als grasland, deels braakliggend. Langsheen de noordoostelijke zijde situeren zich bergen bouwmetaal.

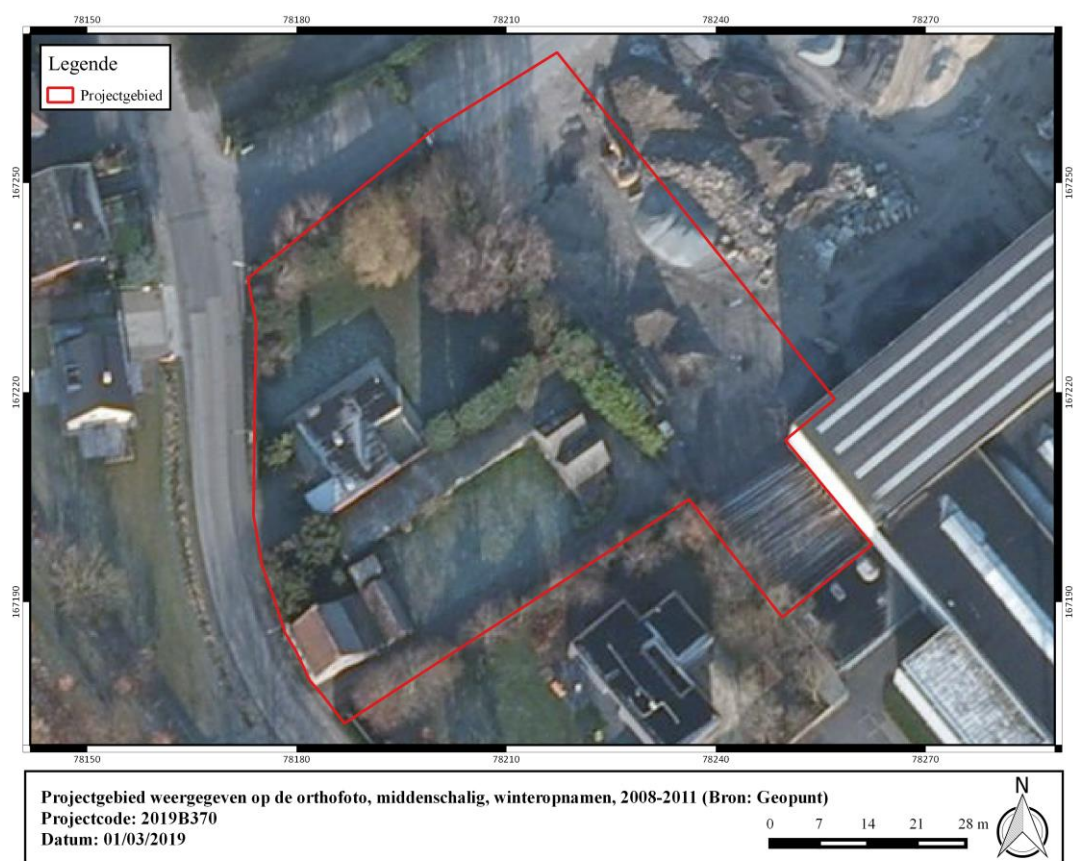
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuwbouwproject op het bedrijventerrein aan de Blokellestraat 113 te Zwevegem, langsheen het kanaal Bossuit-Kortrijk. Het plangebied is ca. 4860 m² groot en ligt heden braak.

Het terrein is gelegen in de zandleemstreek, aan de voet van een noord-zuid gerichte getuigenheuvel. Ten oosten van het plangebied stroomt de Slijpbeek/ Kouterbeek/ Lettenhofbeek. De Quartairgeologische geeft ter hoogte van het plangebied een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen. De bodemkaart geeft enerzijds een matig natte zandleembodem aan ter hoogte van het terrein, maar ook een profielloze, hydromorfe zandleembodem. Deze landschappelijk situatie, op de overgang naar een hoger gelegen terrein, in nabijheid van een vertakt beekstelsel moet een aanzienlijke aantrekkingskracht gehad hebben op gemeenschappen jager-verzamelaars tijdens het mesolithicum.

Cartografisch materiaal wijst op een open en landelijk karakter van het plangebied langsheen een noordwest-zuidoost gerichte wegenis, die grotendeels samenvalt met het huidige verloop van de Blokellestraat. Op de Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden is het plangebied in gebruik als akker, binnen de grenzen ervan wordt geen bebouwing afgebeeld. De historische dorpskern van Zwevegem situeert zich meer dan een kilometer ten noordwesten van het onderzoeksgebied. Het 19^e-eeuws kaartmateriaal geeft geen opvallende evolutie weer in het landgebruik. De orthofotosequentie geeft vanaf de jaren '70 bebouwing weer binnen de grenzen van het onderzoeksgebied, ten oosten van het onderzoeksgebied bevindt zich een stockage van bouwmaterialen. De aanwezige bebouwing en begroeiing is nog zichtbaar op het luchtbeeld van 2008-2011. Op het daaropvolgende beeld van 2015 is de bebouwing verdwenen en ligt het terrein braak tot op heden. De impact van de bebouwing en sloop op het bodemarchief is op heden niet gekend.

Op het plangebied of in de directe omgeving zijn geen archeologische waarden gekend. Ten noorden van het plangebied aan de overzijde van het kanaal, zijn twee vindplaatsen aangeduid op het kaartblad van de CAI. Het betreft de waarneming van vroegmoderne greppelsystemen die werden aangesneden tijdens proefsleuvenonderzoeken (CAI 159780 & CAI 213092). Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied is eveneens een cluster waarnemingen aangeduid. Enerzijds betreft het vondstmateriaal uit het neolithicum en resten van laatmiddeleeuwse bewoning gerecupereerd bij een werfcontrole in 2007 (CAI 72972). Verder betreffen de waarnemingen er eveneens enkele vroegmoderne greppels die werden aangesneden tijdens proefsleuvenonderzoeken (CAI 165006 & CAI 211688).

Concreet kan ter hoogte van het plangebied uitgegaan worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De bureaustudie heeft geen argumenten aan het licht gebracht waardoor aangenomen kan worden dat het terrein vrij is van ondergrondse relictten. Op basis van het landschappelijk kader en de gekende waarden bestaat de verwachting uit vondsten- en sporenarcheologie. Daartegenover staat dat een groot deel van het terrein tot voor 2015 bebouwd was en op heden is gesloopt. In eerste instantie zullen door middel van een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en de verstoringsgraad geëvalueerd moeten worden. Blijken relevante bodemhorizonten bewaard met betrekking tot artefactensites, is een archeologische boorcampagne, eventueel aangevuld met proefputten noodzakelijk. Na uitvoering van de onderzoeksmethoden met betrekking tot artefacten is een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk om grondvast erfgoed in kaart te brengen. Mocht uit de waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek blijken dat het bodemarchief is verstoord, wordt verder onderzoek in de vorm van archeologische boringen of proefsleuven weinig zinvol geacht.

2 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Zwevegem* [online], <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/122076> (geraadpleegd op 27 februari 2019).

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

VAN RANST, E. & SYS, C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*. Universiteit Gent.

